

Životopis svatého papeže Jana Pavla II.

Pocházel z polských Wadovic. V Krakově jako dělník prožil válku, za které se připravoval na kněžství. Svůj život přitom vložil do rukou Ježíši skrze Marii. Jako kněz a doktor teologie vykonával službu vesnického kaplana. Po necelých 12 letech kněžství byl jmenován biskupem a po dalších 20 letech zvolen papežem. Za charakteristický rys jeho pontifikátu je považována nejen evangelizace s jeho výzvou "Otevřete brány Kristu, nebojte se!", ale také vřelý vztah k mládeži, kterou naplňoval novým elánem, i 104 zahraničních apoštolských cest konaných s Janovou láskou ke Kristu i s Pavlovou horlivostí. Nehleděl na sebe a s odevzdaností Marii se stával obrazem Kristovy lásky. Zemřel ve věku 84 let.

Narodil se 18.5.1920 ve Wadovicích, vzdálených asi 50 km od Krakova, jako druhorozený syn vojenského důstojníka Karla Wojtyły a Emílie, roz. Kaczorowské. Po dvou dnech byl pokřtěn P. Fr. Zakem jako Karel Josef. Ve věku necelých devíti let mu 13. dubna zemřela matka a 25. května pak přistoupil k prvnímu svatému přijímání. Další rok, kdy jeho bratr Edmund byl

již na medicíně v Krakově, nastoupil do osmiletého gymnázia. O dva roky později Edmund zemřel.

Na začátku května 1938 přijal Karel svátost biřmování, následně odmaturoval a téhož roku v srpnu se s otcem přestěhovali do Krakova. Zde se aktivně zapojil do studentského života Jagellonské univerzity. Psal také básně, jejichž sbírka má název "Renesanční žaltář".

V červnu 1939 složil zkoušky prvního ročníku vysoké školy, které mu umožňovaly pokračovat ve studiu polské filologie a následující měsíc nastoupil povinnou vojenskou službu u Akademické legie. Měsíc září znamenal v Polsku oficiální počátek druhé světové války, kdy Němci překročili hranice. Oba Wojtyłovi, otec a syn, s mnoha dalšími lidmi prchali z Krakova

na východ, ale když asi po 200 km zjistili, že na Polsko zaútočili i Rusové, vrátili se domů. Karel nejdříve začal pracovat jako poslíček u jedné restaurace a ve volném čase se věnoval knihám. Od podzimu 1940 začal pracovat u důlních vozíků v zakrzóvském kamenolomu chemické továrny Solvay. Nízký Karlův plat byl u Wojtyłů jediným příjmem, neboť nacisté jeho otci vzali důchod. V říjnu 1941 byl převelen do chemičky v Borku Fałęckém a po noční směně se v Podgórzu stavoval na ranní mši svatou. Ta byla podle jeho slov posilou k přežití okupačních let. V tovární čistírně vod se dostal ke spisu sv. Ludvíka Grigniona de Montfort (s pam.28.4.), který ukazoval, že oddanost Panně Marii je zároveň nejlepší cestou bezvýhradného plnění Boží vůle. Život v sjednocení s Marií je životem s Kristem a pro Krista a proto si ho Karel nakonec zvolil. Později to vyjádřil heslem "Totus, Totus!" - "Celý Tvůj" a písmenem M ve svém znaku.

Karlův otec zemřel 18.2.1941. Asi po roce začalo v Karlovi dozrávat přesvědčení, že je volán ke kněžství a na podzim 1942 požádal na arcibiskupství, aby byl přijat za kandidáta. Z rozhodnutí arcibiskupa se stal jedním z prvních desíti seminaristů, kteří se připravovali na kněžství za neobvyklých podmínek - v ilegality. Docházel dál do zaměstnání, tajně studoval a občas docházel k profesorům na přezkoušení. Do té doby hrál s Rapsodickým divadlem, kde se ho někteří přátelé snažili od jeho rozhodnutí pro kněžství odvrátit, zdůrazňující především význam polské kultury.

Při návratu 24.2. 1944 z dvojité směny domů byl Karel sražen německým nákladákem. S otřesem mozku se probral k vědomí až v nemocnici, s obvázanou hlavou a rukou v sádře. Při dvoutýdenním zotavování uvažoval o zásadách Boží Prozřetelnosti a přežití nehody spojoval s potvrzením volání ke kněžství.

Když 6. srpna začalo gestapo dělat rozsáhlý zátah na aktivní muže, arcibiskup Adam Š. Sapieh povolal své seminaristy do úkrytu svého sídla, kde je v případě potřeby byl připraven vydávat za své sekretáře.

Hned po válce v Polsku vystřídaly nacisty otěže komunismu. Na podzim r. 1945 se Karel dostal do posledního ročníku teologie a prof. Ignác Rózycki si všiml, že tento nejlepší žák přispívá na horní okraj každé práce slova "Ježíši skrze Marii" nebo "Ježíši, Marii, Josefovi."

Od kard. A.Š. Sapieha byl 13.10. 1946 vysvěcen na podjáhna, 20.10. na jáhna a 1.11. 1946 přijal v kapli soukromé arcibiskupské rezidence kněžské svěcení. Následujícího dne sloužil hned první tři mše svaté. Po 14 dnech již cestoval vlakem přes Paříž do Říma, kam ho poslal arcibiskup, aby na papežském Athenaeu sv. Tomáše Akvinského (zv. Angelicum) pokračoval ve studiu teologie a dosáhl doktorátu. Zde končil červnovými zkouškami r. 1948 a k titulu mu chybělo vydání své práce knižně, což si z finančních důvodů nemohl dovolit. Jmenován byl proto až 26. prosince na Jagellonské univerzitě v Polsku. Předtím v době žní nastoupil jako kaplan do malé vesnice Niegowice. Jak se naučil od sv. Jana Vianneye, na hranici farnosti poklekl a políbil zem. To gesto úcty si osvojil a dělal i později, při návštěvě různých zemí jako papež.

V březnu 1949 byl povolán za kaplana do farnosti sv. Floriána v Krakově.

Ve 38 letech byl papežem Piem XII. jmenován biskupem Ombie a pomocným biskupem v Krakově. Biskupské svěcení přijal 28.9. 1958. Zvolil si nižší mitru než bylo obvyklé a heslo "Totus, Totus!" Po necelých šesti letech se stal arcibiskupem a papež Pavel VI. jej zároveň jmenoval poradcem Papežské rady pro záležitosti laiků. Ve 47 letech, 26.6. 1967, přijal v Sixtinské kapli od téhož papeže kardinálský biret.

Po smrti papeže Jana Pavla I. byl 16.10. 1978 ve svých 58 letech zvolen 265. nástupcem apoštola Petra a přijal jméno Jan Pavel II. Od roku 1523 byl prvním papežem neitalské národnosti. Jeho povolání na Petrův stolec mu prý předpověděl otec Pio již v roce 1947. Už v programovém projevu 17. října se Jan Pavel II. hlásil k závěrům II. vatikánského koncilu. Slavnostní inaugurace se konala 22.10. 1978. V ten den se obrátil na mladé lidi slovy: "Vy jste naděje církve a světa. Vy jste moje naděje". V listopadu při větším setkání s nimi dodal: "Řekněte každému, že papež klade důraz na mladé."

Svoji první encyklikou "Redemptor hominis", se hned na začátku svého pontifikátu 15.3. 1979, obrátil na bratry v biskupské službě, na kněze a na řeholní rodiny, na syny a dcery církve a na všechny lidi dobré vůle a zdůrazňoval lidskou důstojnost. Další encykliky pak vydal ještě 13 (viz jejich přehled v poznámce). Mezi nejvýznamnější patří pozdější encykliky zabývající se morální naukou církve (Veritatis splendor a Evangelium vitae) a o eucharistii.

Celý papežův život byl obrazem Kristovy lásky a vyplnila se na něm i jeho slova "Když pronásledovali mne, budou pronásledovat i vás" (Jan 15,20).

V roce 1981 došlo k prvnímu pokusu o atentát na Jana Pavla II., kdy na něj 13.5. střelil turecký terorista Mehmet Ali Agca, když po 17 hodině v otevřeném papa-mobilu projížděl desetitisícovým davem po náměstí sv. Petra. Následovala 5 hodinová operace na jeho záchranu. On sám věděl, že za svou záchranu vděčí Panně Marii, která odchytila dráhu kulky, takže o milimetr minula aortu v jeho těle. Rychlý a úspěšný operativní zákrok pak byl možný tím, že Jan Pavel II. se podle svého zvyku ve středu postil o kousku chleba a vodě. Operováno muselo být i tlusté střevo a část střeva odstraněna. Papež atentátníkovi odpustil již v sanitce a pak v nemocnici, kdy za něj pronesl modlitbu. Později své odpuštění potvrdil písemně a po dvou letech Ali Agcu navštívil ve vězení a v soukromém rozhovoru s ním hovořil jako bratr 20 minut.

Ke druhému pokusu o atentát došlo 12.5. 1982, kdy se ho v Portugalsku Juan M. Fernández y Krohn pokusil bodnout bajonetem, byl ale včas zastaven bezpečnostními strážemi. Jan Pavel II. tehdy konal děkovnou pouť do Fatimy a na Mariin oltář donesl kulku z blízkosti svého srdce, která byla vsazena do zlaté koruny fatimské Panny Marie.

Láska k mládeži, k níž měl tento papež vždy vřelý vztah, ho vedla k vyhlášení Světových dnů mládeže, při nichž se setkával s mladými lidmi všech národů ve velkém počtu. První SDM se uskutečnil v Římě r. 1985 a v dalších letech na světové úrovni v různých místech světa ještě osmkrát. Velikost otevřeného srdce i náruče Jana Pavla II. nemůže neobsahovat jeho životopis, ale nemůže se ani svým rozsahem do tohoto prostoru vejít.

Je třeba připomenout i jeho prohlubování dialogu se Židy a s představiteli jiných náboženství. Svolával je na setkání, aby se společně modlili za mír. Do nového století dal papežskému úřadu výraznější pastýřskou tvář a otevřel svou náruč celému světu. Oživil a obnovil evangelní primát Petrova úřadu. Kristovu výzvu jít ke všem národům a získávat učedníky (viz Mt 28,19 a Mk 16,15) vzal velmi vážně a na rozdíl od předchozích papežů začal s pastoračními návštěvami po celém světě. A s přáním o největších svátcích při Urbi et orbi, začal oslovovat jednotlivé národy v jejich jazycích. Osobně ovládal více než 10 jazyků a stále se učil další.

S velkým úsilím se snažil o to, aby Kristovu láskyplnou péči jeho prostřednictvím pocítily všechny církve a všichni lidé. Od začátku svého pontifikátu věnoval velkou pozornost pastoračním cestám, kterých vykonal 104 do zahraničí, 146 po Itálii a 748 po římské diecézi. Na cestách mimo Itálii urazil 1,25 milionu kilometrů a navštívil 129 zemí. Doprovázel ho věrný sekretář z rodného Polska P. Stanisław Dziwisz, který později svědčil o jeho mimořádném úsilí o jednotu.

Na první pastorační cestu do zahraničí se vydal v březnu 1979 do Mexika, Dominikánské republiky a na Bahamy. V roce 1986 byl asi na nejdelší cestě, během 13 dní navštívil Bangladéš, Singapur, Fidži, Nový Zéland, Austrálii. Naši českou zem navštívil 3x, poprvé v dubnu 1990, pak v květnu 1995, kdy v Olomouci svatořečil Zdislava z Lemberka a Jana Sarkandra. Naposledy v dubnu 1997 při příležitosti 1000. výročí smrti svatého Vojtěcha. Poslední 104 cestou byla dvoudenní návštěva Lurd v srpnu 2004. Při svých cestách pronesl přes 2.400 homilií, kterých se účastnil vždy mimořádný počet věřících, na Filipínách v Manile r. 1995 byly odhadem až 4 miliony lidí.

Při setkání s lidmi byl velmi bezprostřední, plný laskavosti, ať šlo o malé děti, které bral do náruče nebo takoví, od nichž se mnozí odvracejí. Při návštěvě domu umírajících v Kalkatě 3.2. 1986 nerozpakoval se obejmout jednotlivé trpící muže, z nichž tři byli malomocní.

Věděl, že k aktivnímu životu patří i rekreace, kterou si čas od času dopřál a např. jako milovník hor v červenci 1984 lyžoval na Adamellu v Tridentu. Podle slov kardinála Ruini z něj modlitba činila svobodného člověka také ve vztahu k druhým. Jak uvedl, papež "byl připraven naslouchat i přijmout kritiku, rád spolupracoval a respektoval svobodu svých spolupracovníků, ale pak dokázal být autonomní ve svých definitivních rozhodnutích."

Vedle 14 encyklik, 13 apoštolských exhortací, 11 apoštolských ustanovení a 45 apoštolských dopisů napsal také 5 knih, z nichž je nejznámější první z r. 1994 "Překročit práh naděje."

Zaměřil se na příklady svatosti jako pobídky pro lidi této doby a blahořečil 1.338 světců a 482 jich kanonizoval.

Dokázal být velkým příkladem sebeobětování a zhodnocení vlastního utrpení. Tím nebyly pouze následky po atentátu, ale i všechna ostatní. V roce 1992 mu byl odstraněn nezhoubný nádor ve střevě, další rok utrpěl zlomeninu pravého žebra i kůstky v rameni, pro které dostal sádku a po pádu v koupelně r. 1994 se podrobil operaci kyčle. Od r. 1996 trpěl parkinsonovou chorobou, která se stále více zhoršovala a v roce 2002 se přidal zánět levého kolenního kloubu. Také měl neustálý třas v levé paži, který byl označován za důsledek atentátu či za nervosvalové poškození.

Přes všechna utrpení zůstával stále velmi aktivní a blízký mládeži, kterou v roce 2001, v pozvání na další rok do Toronta, vyzýval:

"Objevujte své křesťanské kořeny, poznávejte historii církve, prohlubujte svou znalost duchovního dědictví, které vám bylo předáno, následujte kroky svědků a učitelů, kteří šli před vámi! Pouze tím, že zůstanete věrni Božím přikázáním, smlouvě, kterou Kristus zpečetil svou krví prolitou na kříži, se stanete apoštoly a svědky nového tisíciletí." Pripomínal, že "setkání srdcí" při eucharistické adoraci dá postupně nový elán, sílu povzbuzovat trpící a přinášet světu mír. Protože je mnoho lidí zraněných životem, bez domova, bez rodiny, bez práce, ztrácejících naději, je třeba v rozjímání nad světlem vyzařujícím z tváře vzkríšeného Krista naučit se žít jako "synové světla a synové dne" (1 Sol 5,5), a tak ukázat světu, že "ovoce toho světla" záleží ve všestranné dobrotě, spravedlnosti a v životě podle pravdy.

V únoru 2005 Jan Pavel II. nastoupil do nemocnice se zánětem hrtanu po chřipce. Asi po měsíci se zhoršily potíže s dýcháním a byla potřebná tracheotomie. Zemřel s pověstí svatosti v předvečer svátku Božího milosrdenství 2.dubna 2005 ve 21.37 hodin, po více jak 26 letech svého pontifikátu, za modliteb velkého množství mladých, přítomných na svatopetrském náměstí. K blahořečení 1.5. 2011 přispělo zázračné uzdravení, k němuž došlo na přimluvu zemřelého Jana Pavla II. u francouzské řeholní sestry Marie-Simone-Pierre, která trpěla pokročilým stádiem Parkinsonovy choroby. Kanonizován byl papežem Františkem 27.4. 2014, společně s papežem Janem XXIII.